

Наталія ДОБРОЄР – кандидат культурології, доцент, доцент кафедри культурології та філософії культури, Національний університет «Одеська політехніка», м. Одеса
<https://orcid.org/0000-0002-9712-9219>
<https://doi.org/10.35619/ucpmk.51.1069>
dobroer75@gmail.com

Розглянуто роль цифрового середовища в культурній адаптації біженців і основні виклики та ресурси, що впливають на їх інтеграцію в приймаючі суспільства. Проаналізовано онлайн-курси мови й культури, освітні та культурні платформи, соціальні мережі, групи підтримки, сервіси кар'єрного консультування й мобільні додатки. Визначено ключові проблеми: обмежений доступ до технологій, мовні бар'єри, інформаційне перевантаження та культурна нерелевантність контенту. Водночас цифрові інструменти сприяють розвитку мовних і професійних навичок, соціальних зв'язків та збереженню культурної ідентичності. Підкреслено, що ефективна адаптація потребує поєднання цифрових ресурсів із живою взаємодією та підтримкою освітніх, громадських і державних інституцій, а також міжсекторальної співпраці й культурно чутливих рішень.

Ключові слова: біженці, цифрове середовище, культурна адаптація, культурна ідентичність.

Постановка проблеми. У сучасному світі міграційні процеси набувають безпрецедентного масштабу, а гуманітарні кризи призводять до постійного зростання кількості осіб, змушених залишати свої домівки. Особливо помітним є збільшення потоку біженців та внутрішньо переміщених осіб після початку повномасштабної війни в Україні. Для більшості з них переселення супроводжується втратою соціальних зв'язків, зміною звичного культурного контексту, психологічним напруженням та потребою у швидкому пристосуванні до нових умов життя.

Інтеграція біженців у нове суспільство передбачає не лише забезпечення базових потреб, а й створення умов для їхньої культурної, мовної та соціальної адаптації. Без повноцінного залучення до культурного життя приймаючої спільноти важко досягти стійкої інтеграції та попередити соціальну ізоляцію. Проте саме культурна адаптація є найскладнішим і найтривалішим аспектом інтеграційного процесу, оскільки вона вимагає поступового формування нової системи норм, цінностей і моделей поведінки в поєднанні з уже наявним культурним досвідом біженців.

У цьому контексті надзвичайно важливою стає роль цифрового середовища – воно дедалі частіше виступає як ключовий канал комунікації, навчання, доступу до інформації та міжкультурного обміну. Соціальні мережі, онлайн-курси, мультимедійні платформи та інтерактивні освітні сервіси відкривають нові можливості для ознайомлення з мовою та культурою приймаючої країни, налагодження соціальних контактів і отримання психологічної підтримки.

Разом із тим цифрове середовище несе й низку викликів. Брак цифрової грамотності, мовні бар'єри, культурні відмінності, недостатній доступ до технічних засобів та ризик ізоляції у віртуальних спільнотах можуть ускладнювати процес адаптації та посилювати відчуття соціального відторгнення.

Таким чином, дослідження викликів і ресурсів цифрового середовища в процесі культурної адаптації біженців є надзвичайно актуальним і відповідає сучасним завданням розвитку міжкультурної комунікації, соціальної інтеграції та цифровізації суспільства.

Аналіз останніх наукових досліджень та публікацій. У цьому контексті важливо проаналізувати наукові дослідження та публікації, автори яких досліджують роль цифрових технологій у підтримці біженців. Розгляд таких робіт дозволяє виділити основні виклики, ресурси та стратегії, що сприяють ефективній адаптації та інтеграції біженців у приймаючі суспільства. Цей аналіз доцільно розпочати зі статті Maercker та Schützwohl (2019 р.), яка детально досліджує питання культурної адаптації цифрових інтервенцій для біженців у Німеччині.

Стаття Maercker та Schützwohl (2019 р.) досліджує культурну адаптацію інтернет-інтервенцій для біженців у Німеччині через аналіз досвіду користувачів. Автори підкреслюють, що для ефективності цифрових психосоціальних програм необхідно враховувати культурні особливості біженців, зокрема мову, соціальні норми, символіку та контекстуалізацію змісту. Дослідження показало, що без відповідної адаптації інтервенції можуть бути малоефективними або взагалі неприйнятними для цільової аудиторії. На основі отриманих даних автори пропонують конкретні стратегії адаптації, такі як використання зрозумілої мови, інтеграція локальних соціальних структур і врахування культурних символів, що підвищує доступність та прийнятність цифрових інструментів для різних груп біженців [3].

Наступним важливим дослідженням у цій сфері є робота Özdemir, Görgün та Sarioğlu (2024 р.), автор

якої аналізує мобільні застосунки для підтримки біженців у процесі адаптації до культури приймаючої країни. Автори Özdemir, Görgün та Sarıoğlu аналізують мобільні додатки, створені для підтримки біженців у процесі адаптації до культури приймаючої країни. Дослідження охоплює 10 додатків на платформах Android та iOS, обраних випадковим та цілеспрямованим відбором. Використовуючи метод якісного контент-аналізу, автори виявили, що ці додатки надають біженцям необхідну базову інформацію, таку як житло, освіта, пошук роботи, охорона здоров'я, мова, щоденні вирази, юридичні документи, правила та основні права. Крім того, у 10 досліджених додатках використовуються GPS та GIS як локативні медіа для відображення місць розташування. Ці карти допомагають зменшити стрес, забезпечують відчуття безпеки та сприяють процесу адаптації, показуючи найближчі притулки, їдальні, лікарні, транспорт та місця надання притулку [5].

Наступним кроком у розгляді цифрових аспектів інтеграції біженців є стаття Potocky (2021 р.), яка узагальнює сучасні дослідження щодо ролі цифрових навичок у підтримці інтеграції та адаптації біженців. У статті *The Role of Digital Skills in Refugee Integration: A State-of-the-Art Review* (Potocky, 2021 р.) аналізується, як цифрові навички впливають на інтеграцію біженців у країнах переселення. Дослідження охоплює 39 наукових робіт, опублікованих між січнем 2020 та квітнем 2021 року, зосереджуючи увагу на практичному використанні цифрових технологій біженцями, та використовує Рамку інтеграції біженців Ndofor-Tah et al. (2019 р.) для організації та синтезу результатів. Аналіз показав, що цифрові навички впливають на всі аспекти інтеграції, включаючи доступ до інформації про права та обов'язки, мову, культуру, безпеку, стабільність, соціальні зв'язки, житло, освіту та охорону здоров'я. Водночас багато біженців мають обмежені цифрові компетенції, що ускладнює навігацію вебсайтами та оцінку достовірності онлайн-інформації. Авторка підкреслює важливість оцінки, навчання та розвитку цифрових компетенцій серед біженців для покращення їх інтеграції та адаптації, зазначаючи, що доступ до локативних технологій, електронних ресурсів та мобільних застосунків може зменшувати стрес і сприяти соціальній взаємодії [6].

У цьому контексті варто звернути увагу на дослідження Т. Майка та Л. Майка, автори якого розглядають вплив процесів «іншості» та цифрового виключення на інтеграцію біженців у Німеччині та їхнє формування ідентичності. У статті *Refugee Integration in Germany: The Interplay of Othering, Digital Exclusion, and Identity Negotiation* виявляється як процеси «іншості» (othering) та цифрового виключення впливають на інтеграцію біженців у Німеччині. Автори підкреслюють, що сприйняття біженців як «чужих» у суспільстві сприяє їхній соціальній ізоляції та ускладнює процеси інтеграції. Цифрове виключення, зокрема обмежений доступ до інформаційних технологій та онлайн-ресурсів, ще більше посилює цю ізоляцію, обмежуючи можливості для отримання необхідної інформації та участі в соціальному житті. Водночас, автори зазначають, що біженці активно займаються переговорами стосовно своєї ідентичності, адаптуючи її до нових умов та намагаючись знайти баланс між збереженням власної культури та інтеграцією в нове суспільство. Це дослідження підкреслює важливість врахування соціальних та цифрових бар'єрів при розробці політик інтеграції біженців [4].

Наступним аспектом цифрової інтеграції біженців розглядає стаття Alencar, зміст якої узагальнює дослідження щодо використання мобільних технологій біженцями для комунікації, доступу до інформації та підтримки соціальних зв'язків. У статті *Mobile communication and refugees: An analytical review of academic literature* аналізуються дослідження, що вивчають використання мобільних технологій біженцями для комунікації, доступу до інформації та підтримки соціальних зв'язків. Авторка розглядає як мобільні пристрої стають важливим інструментом для біженців, дозволяючи їм підтримувати зв'язок з родиною, отримувати інформацію про безпеку та доступ до послуг, а також сприяють їхній соціальній інтеграції. Стаття підкреслює важливість мобільних технологій у процесі адаптації біженців та їхньому залученні до нових соціальних та культурних контекстів [1].

Завершуючи огляд цифрових практик, варто звернутися до статті Bonini Baldini, авторка якої досліджує використання цифрового сторітелінгу як інструменту формування ідентичності біженців та розвитку їхньої агентності в процесі інтеграції. У статті *Digital Storytelling with Refugees: Analysis of Communication Setting from the Capability Approach Perspective* досліджується, як майстерні цифрового сторітелінгу (Digital Storytelling Workshops, DSW) сприяють формуванню ідентичності біженців та їхній здатності бути активними суб'єктами в процесі інтеграції. Авторка аналізує комунікаційний контекст майстерні в рамках європейського проекту *IntegrArt*, застосовуючи підхід можливостей (Capability Approach) Амартії Сена та Марти Нуссбаум. Цей підхід фокусується на реальних можливостях людей діяти та бути тим, ким вони хочуть бути, підкреслюючи важливість свободи вибору та здатності до самовираження. У статті розглядаються технічні, просторові та соціальні аспекти майстерні, а також взаємини влади між учасниками та організаторами. Авторка підкреслює, що процес створення цифрових історій дозволяє біженцям не лише розповідати свої історії, а й активно формувати своє бачення себе як агентів змін у суспільстві. Однак також зазначається, що після завершення майстерні важливо

забезпечити, щоб створені історії були почуті та мали реальний вплив, а не залишалися лише емоційним досвідом без подальшого соціального значення [2].

Огляд наукових досліджень показує, що цифрові технології є потужним інструментом підтримки біженців, проте їх ефективність залежить від врахування культурних, соціальних та технологічних факторів. Культурна адаптація онлайн-інтервенцій, розвиток цифрових навичок, подолання цифрового виключення та використання мобільних застосунків і цифрового сторітелінгу сприяють більш успішній інтеграції біженців та формуванню їхньої активної соціальної позиції. Водночас дослідження підкреслюють важливість комплексного підходу, який поєднує технологічну доступність, навчання та соціальну підтримку, аби цифрові ресурси не лише забезпечували інформаційний доступ, а й сприяли реальному соціальному та культурному включенню біженців у нове суспільство.

Мета даного дослідження полягає у вивченні процесу культурної адаптації біженців у цифровому середовищі. *Серед завдань*: з'ясування основних викликів, з якими вони стикаються, та визначенні ресурсів і стратегій, що сприяють ефективній інтеграції через цифрові технології, онлайн-інтервенції, мобільні застосунки та цифровий сторітелінг.

Виклад основного матеріалу. У сучасному цифровому середовищі біженці все частіше використовують онлайн-ресурси та мобільні технології для адаптації до нової культурної та соціальної реальності. Ці цифрові інструменти включають мовні курси, освітні та культурні платформи, соціальні мережі та групи підтримки, кар'єрні платформи та мобільні додатки для орієнтації у приймаючій країні. Разом із цим виникають низка викликів, пов'язаних із доступом до технологій, мовними бар'єрами, культурною релевантністю контенту та цифровою компетентністю біженців. У цій частині розглядаються основні ресурси та проблеми, що супроводжують використання цифрових платформ для підтримки культурної адаптації біженців у різних країнах.

Ми розділяємо цифрові інструменти та платформи на категорії – онлайн-курси, освітні та культурні платформи, соціальні мережі, кар'єрні платформи та мобільні додатки – через різні функції та цілі кожної групи: онлайн-курси сприяють вивченню мови та культури, освітні та культурні платформи розширюють знання про історію та соціальні норми, соціальні мережі забезпечують комунікацію та підтримку, кар'єрні платформи допомагають у професійному розвитку, а мобільні додатки полегшують повсякденну орієнтацію та доступ до послуг. Таке розділення також дозволяє виділити специфічні виклики кожної категорії, зокрема мовні бар'єри, обмежений доступ до технологій, цифрову компетентність та культурну релевантність контенту, системно оцінити ресурси та порівняти досвід біженців у різних країнах, що полегшує формування практичних рекомендацій для інтеграції.

Онлайн-курси з мови та культури приймаючої країни виступають важливим інструментом культурної адаптації біженців, поєднуючи освітню функцію з формуванням соціальної та культурної компетентності. З точки зору культурної антропології, вони створюють «перехідний простір», де біженці освоюють мовні, соціальні та культурні норми, водночас зберігаючи власну ідентичність.

У Німеччині vhs-Lernportal пропонує інтерактивні онлайн-курси німецької мови для рівнів від A1 до B2 із можливістю офлайн-використання, а також підтримкою наставника, що забезпечує соціальну взаємодію та мотивацію учасників [22]. Інтенсивні курси HAWK University (B2–C1) поєднують мовне навчання з академічною підготовкою, дозволяючи біженцям розвивати професійну мовну компетентність [11]. Офіційні інтеграційні курси BAMF поєднують вивчення мови з ознайомленням із соціальними, правовими та культурними нормами Німеччини [8].

У Великій Британії платформа Language Training for Refugees пропонує самостійне та групове навчання англійської мови для біженців і шукачів притулку, враховуючи різні рівні володіння мовою [19]. Oxford International Digital Institute пропонує безкоштовні курси «English for Culture» та «English for Business», що дозволяє біженцям отримати сертифікати та підвищити соціальну мобільність [14]. Breaking Barriers надає курси для рівня B1 та вище з акцентом на професійну інтеграцію [9].

У Франції JRS French School забезпечує безкоштовне навчання французької мови для біженців у малих групах, що дозволяє індивідуально адаптувати навчання [15]. OFII French Courses пропонують курси з акцентом на повсякденне спілкування та культурну інтеграцію [12]. Програма FLE 2.0 поєднує онлайн-вправи та традиційні заняття, готуючи біженців до академічного або професійного середовища [15].

Аналіз цих платформ показує, що вони виконують не лише освітню функцію, але й формують «соціальні простори» для взаємодії біженців із приймаючим суспільством. Разом із цим існують значні виклики: мовні бар'єри, обмежений доступ до інтернету та цифрових пристроїв, різний рівень цифрової грамотності, а також потреба у культурно релевантному контенті. Таким чином, онлайн-курси стають як ресурсом культурної адаптації, так і індикатором нерівності у доступі до культурного капіталу.

Цифрові освітні та культурні платформи. Цифрові платформи, що пропонують освітні та культурні ресурси, відіграють важливу роль у підтримці культурної адаптації біженців, однак їх використання

пов'язане з низкою викликів. Доступ до таких ресурсів може бути обмежений через технічні бар'єри, зокрема відсутність необхідних пристроїв або нестабільне інтернет-з'єднання, а також недостатню цифрову грамотність користувачів. Серед ключових ресурсів варто виділити Digital Human Library, яка надає доступ до понад 1800 віртуальних турів музеями та культурними установами, що дозволяє біженцям ознайомитися з культурною спадщиною приймаючої країни і зменшує культурну відчуженість [10], а також ThingLink – інструмент для створення інтерактивних віртуальних турів, який можна використовувати для освітніх та культурних цілей, створюючи контент, що сприяє кращому розумінню культурних особливостей і історії приймаючого суспільства [20]. Ці платформи виконують функцію «мосту» між культурами, одночасно допомагаючи біженцям ознайомитися з новими культурними контекстами та нормами та зберігати і презентувати власну культурну ідентичність, сприяючи двосторонньому культурному обміну.

Соціальні мережі та онлайн-групи підтримки. Соціальні мережі та онлайн-групи підтримки відіграють важливу роль у процесі культурної адаптації біженців, надаючи можливість обміну досвідом, отримання інформації та створення відчуття спільноти. Вони дозволяють біженцям залишатися на зв'язку з родиною та друзями, а також знаходити підтримку серед однодумців. Однак використання цих ресурсів пов'язане з певними викликами, зокрема інформаційною перевантаженістю та мовними бар'єрами, що може ускладнювати ефективне отримання та засвоєння інформації. Серед ключових ресурсів варто виділити RISE Network, мережу, створену біженцями у різних європейських країнах, яка дозволяє ділитися досвідом, підтримувати один одного та представляти автентичні голоси біженців у формуванні політик і практик, що стосуються їхніх прав та інтеграції [17], а також Settle In App, мобільний додаток, що надає інформацію про адаптацію до нової країни, включаючи культурну орієнтацію та доступ до соціальних послуг, пропонує короткі відео та інтерактивні уроки, доступний без реєстрації, що забезпечує конфіденційність та зручність використання [18]. Ці ресурси сприяють формуванню «цифрових спільнот», де біженці можуть обмінюватися досвідом, отримувати підтримку, зберігати власну культурну ідентичність, зменшувати соціальну ізоляцію та полегшувати інтеграцію у нове суспільство.

Платформи для кар'єрного консультування та навчання відіграють ключову роль у професійній інтеграції біженців у новому суспільстві. Водночас вони стикаються з низкою викликів. По-перше, біженці часто мають невизнані кваліфікації, через що їхній попередній досвід та освіта не завжди враховуються на новому ринку праці, що обмежує можливості для професійного розвитку. По-друге, не всі мають рівний доступ до програм професійного навчання та розвитку кар'єри, що створює додаткові бар'єри для економічної та соціальної інтеграції. Для подолання цих проблем були створені спеціальні цифрові платформи та програми, що надають комплексну підтримку. Програма Refugee Career Pathways (RCP) допомагає біженцям досягти самостійності через освіту та професійне навчання, надаючи кар'єрне консультування, наставництво, спеціалізоване навчання англійської мови та фінансову підтримку для покриття витрат на навчання, транспорт та догляд за дітьми [16]. Аналогічно, організація Upwardly Global надає безкоштовне кар'єрне консультування, доступ до онлайн-курсів та сертифікаційних програм, а також допомогу у пошуку роботи, що дозволяє біженцям адаптувати свої професійні навички до вимог приймаючого ринку праці [21]. З культурно-антропологічної точки зору, ці платформи виконують подвійну роль: з одного боку, вони сприяють формуванню «професійної ідентичності» біженців у новому соціальному контексті, дозволяючи адаптувати власні навички та досвід до норм та вимог приймаючого суспільства, з іншого — демонструють існуючі структурні бар'єри, які біженцям доводиться долати у процесі інтеграції. Крім того, такі ресурси підтримують економічну самостійність та зменшують ризик соціальної ізоляції, одночасно забезпечуючи простір для розвитку соціальної мобільності та професійної компетентності в умовах нового культурного та економічного середовища.

Мобільні додатки для орієнтації в новій культурній середовищі є важливим інструментом підтримки біженців у процесі адаптації, оскільки дозволяють отримувати інформацію про повсякденне життя, доступ до соціальних послуг, транспортні системи та культурні особливості приймаючої країни. Водночас їх ефективність обмежується низкою викликів. По-перше, технічні обмеження, зокрема відсутність доступу до смартфонів або стабільного інтернет-з'єднання, ускладнюють використання таких додатків. По-друге, не всі мобільні програми враховують культурну специфіку біженців, що може призводити до зниження релевантності наданої інформації та утруднити інтеграцію у нове соціокультурне середовище. Серед ключових ресурсів у цій сфері можна виділити Settle In App, який надає інформацію про адаптацію до нової країни, включаючи культурну орієнтацію та доступ до соціальних послуг [18], а також O Canada App, розроблений Міжнародною організацією з міграції, що допомагає біженцям підготуватися до інтеграції в Канаді через практичні поради, інтерактивні навчальні модулі та інформацію про державні сервіси [13]. Такі додатки створюють «цифровий простір навігації», де біженці можуть поступово освоювати культурні та соціальні норми приймаючого суспільства, отримуючи практичні знання для щоденного життя. Водночас вони демонструють нерівності у доступі до цифрових ресурсів і підкреслюють потребу у

культурно чутливих рішеннях, які враховують мовні, соціальні та культурні особливості користувачів. Таким чином, мобільні додатки одночасно виступають ресурсом культурної адаптації та показують структурні бар'єри, що існують у процесі інтеграції біженців у нові соціокультурні контексти.

Висновки. Цифрове середовище виступає одночасно як ресурсом підтримки, так і потенційним фактором соціальної ізоляції біженців. Воно надає можливості для вивчення мови, ознайомлення з культурою приймаючої країни, професійної та соціальної адаптації, водночас створюючи виклики, пов'язані з цифровою грамотністю, технічними обмеженнями та культурною релевантністю контенту. Ефективність цифрових ресурсів значною мірою залежить від міжсекторальної підтримки, яка включає освітні установи, громадські організації та державні структури, що сприяють створенню доступних та культурно чутливих онлайн-платформ. Крім того, цифрові технології повинні доповнювати живе спілкування та інтеграцію в локальні спільноти, оскільки лише комплексний підхід дозволяє біженцям формувати соціальні зв'язки, професійні навички та культурну компетентність у приймаючому суспільстві.

Список використаної літератури

1. Alencar A. Mobile communication and refugees: An analytical review of academic literature. *Sociology Compass*. 2020. Vol. 14, Issue 8. Article e12802. DOI: 10.1111/soc4.12802.
2. Bonini Baldini S. Digital Storytelling with Refugees: Analysis of Communication Setting from the Capability Approach Perspective. *Revue française des sciences de l'information et de la communication*, 2019. № 17. С. 1–15. DOI: 10.4000/rfsic.7022.
3. Maercker A., Schützwohl M. Cultural adaptation of internet interventions for refugees: Results from a user experience study in Germany. *Internet Interventions*. 2019. Vol. 18. P. 100252. DOI: 10.1016/j.invent.2019.100252.
4. Majka T., Majka L. Refugee Integration in Germany: The Interplay of Othering, Digital Exclusion, and Identity Negotiation. *Refugee Integration: Issues and Challenges*, 2025. P. 1–15. DOI: 10.1007/978-3-031-19631-7_48.
5. Özdemir Ö., Görgün M., Sarioğlu E. B. Digital solidarity and adaptation: applications developed for refugees in host countries. *Frontiers in Sociology*. 2024. Vol. 9. Article 1479288. DOI: 10.3389/fsoc.2024.1479288.
6. Potocky M. The Role of Digital Skills in Refugee Integration: A State-of-the-Art Review. *International Journal of Information, Diversity, & Inclusion*, 2021. Vol. 5, Issue 5. Article 37514. DOI: 10.33137/ijidi.v5i5.37514.

Інтернет - ресурси

1. ACF – Refugee Career Pathways. Програма кар'єрної підтримки біженців. Режим доступу: acf.gov/orr/programs/refugees/refugee-career-pathways?utm_source=chatgpt.com.
2. BAMF – Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. Інформаційні ресурси для біженців. Режим доступу: www.bamf.de.
3. Breaking Barriers. Платформа для мовної та соціальної інтеграції. Режим доступу: breaking-barriers.co.uk.
4. Digital Human Library. Віртуальні тури та освітні ресурси. Режим доступу: <https://www.digitalhumanlibrary.com/virtual-tours-vr-libraries/>.
5. Hawk.de – Спеціалізовані мовні курси для біженців. Режим доступу: <https://www.hawk.de>.
6. IHNICE.com. Мовні та інтеграційні ресурси для біженців. Режим доступу: <https://ihnice.com>.
7. O Canada App. Мобільний додаток для підготовки біженців до інтеграції в Канаді. Режим доступу: <https://www.iom.int/news/iom-launches-new-digital-tool-help-refugees-settle-canada>.
8. Oxford International Education Group. Курси для адаптації та інтеграції біженців. Режим доступу: <https://oxfordinternationaleducationgroup.com>.
9. Refugees.info. Інформаційний портал для біженців у Європі. Режим доступу: <https://refugees.info>.
10. Refugee Career Pathways – ACF. Програма кар'єрної підтримки біженців, що допомагає досягти самостійності через освіту та професійне навчання. – Режим доступу: acf.gov/orr/programs/refugees/refugee-career-pathways.
11. RISE Network. Онлайн-спільнота для підтримки біженців. – Режим доступу: <https://globalcompactrefugees.org/good-practices/rise-refugees-ideas-solutions-europe-network>.
12. Settle In App. Мобільний додаток для орієнтації та адаптації біженців. Режим доступу: <https://www.settlein.us/resettlement-made-simple>.
13. Specialist Language Courses. Платформа мовного навчання для біженців. Режим доступу: <https://specialistlanguagecourses.com>.
14. ThingLink. Інтерактивні віртуальні тури та освітні матеріали. Режим доступу: thinglink.com.
15. Upwardly Global. Кар'єрне консультування та професійна адаптація біженців. Режим доступу: https://www.upwardlyglobal.org/career-coaching/?utm_source=chatgpt.com.
16. vhs-Lernportal. Онлайн-курси та матеріали для навчання дорослих. Режим доступу: vhs-lernportal.de

References

1. Alencar A. Mobile communication and refugees: An analytical review of academic literature. *Sociology Compass*, 2020. Vol. 14, Issue 8. Article e12802. DOI: 10.1111/soc4.12802.
2. Bonini Baldini S. Digital Storytelling with Refugees: Analysis of Communication Setting from the Capability Approach Perspective. *Revue française des sciences de l'information et de la communication*, 2019. № 17. S. 1–15. DOI: 10.4000/rfsic.7022.
3. Maercker A., Schützwohl M. Cultural adaptation of internet interventions for refugees: Results from a user experience study in Germany. *Internet Interventions*. 2019. Vol. 18. P. 100252. DOI: 10.1016/j.invent.2019.100252.
4. Majka T., Majka L. Refugee Integration in Germany: The Interplay of Othering, Digital Exclusion, and Identity

Negotiation. *Refugee Integration: Issues and Challenges*. 2025. P. 1–15. DOI: 10.1007/978-3-031-19631-7_48.

5. Özdemir Ö., Görgün M., Sarioğlu E. B. Digital solidarity and adaptation: applications developed for refugees in host countries. *Frontiers in Sociology*. 2024. Vol. 9. Article 1479288. DOI: 10.3389/fsoc.2024.1479288.

6. Potocky M. The Role of Digital Skills in Refugee Integration: A State-of-the-Art Review. *International Journal of Information, Diversity, & Inclusion*. 2021. Vol. 5, Issue 5. Article 37514. DOI: 10.33137/ijidi.v5i5.37514.

Internet-resursy

1. ACF – Refugee Career Pathways. Prohrama kariernoi pidtrymky bizhentsiv. Rezhym dostupu: https://acf.gov/orr/programs/refugees/refugee-career-pathways?utm_source=chatgpt.com.

2. BAMF – Bundesamt für Migration und Flüchtlinge. Informatsiini resursy dlia bizhentsiv. Rezhym dostupu: www.bamf.de.

3. Breaking Barriers. Platforma dlia movnoi ta sotsialnoi integratsii. Rezhym dostupu: breaking-barriers.co.uk.

4. Digital Human Library. Virtualni tury ta osviti resursy. Rezhym dostupu: digitalhumanlibrary.com/virtual-tours-vr-libraries/

5. Hawk.de – Spetsializovani movni kursy dlia bizhentsiv. Rezhym dostupu: <https://www.hawk.de>.

6. IHNICE.com. Movni ta integratsiini resursy dlia bizhentsiv. Rezhym dostupu: <https://ihnice.com>.

7. O Canada App. Mobilnyi dodatok dlia pidhotovky bizhentsiv do integratsii v Kanadi. Rezhym dostupu: <https://www.iom.int/news/iom-launches-new-digital-tool-help-refugees-settle-canada>.

8. Oxford International Education Group. Kursy dlia adaptatsii ta integratsii bizhentsiv. Rezhym dostupu: <https://oxfordinternationaleducationgroup.com>.

9. Refugees.info. Informatsiyni portal dlia bizhentsiv u Yevropi. – Rezhym dostupu: <https://refugees.info>.

10. Refugee Career Pathways – ACF. Prohrama kariernoi pidtrymky bizhentsiv, shcho dopomahaye dosyagty samostiynosti cherez osvit ta profesiine navchannia. Rezhym dostupu: acf.gov/orr/programs/refugees/refugee-career-pathways

11. RISE Network. Onlain-spilnota dlia pidtrymky bizhentsiv. Rezhym dostupu: <https://globalcompactrefugees.org/good-practices/rise-refugees-ideas-solutions-europe-network>.

12. Settle In App. Mobilnyi dodatok dlia oriantatsii ta adaptatsii bizhentsiv. Rezhym dostupu: <https://www.settlein.us.org/resettlement-made-simple>

13. Specialist Language Courses. Platforma movnoho navchannia dlia bizhentsiv. Rezhym dostupu: <https://specialistlanguagecourses.com>.

14. ThingLink. Interaktyvni virtualni tury ta osviti materialy. Rezhym dostupu: <https://www.thinglink.com>.

15. Upwardly Global. Karierne konsul'tuvannia ta profesiina adaptatsiia bizhentsiv. Rezhym dostupu: https://www.upwardlyglobal.org/career-coaching/?utm_source=chatgpt.com.

16. vhs-Lernportal. Onlain-kursy ta materialy dlia navchannia doroslykh. – Rezhym dostupu: vhs-lernportal.de.

UDC 316.647.8:004.9

CULTURAL ADAPTATION OF REFUGEES IN THE DIGITAL ENVIRONMENT : CHALLENGES AND RESOURCES

Nataliia DOBROIER – Candidate of Cultural Studies, Associate Professor of the Department of Cultural Studies and Philosophy of Culture National University «Odesa Polytechnic», Odessa, Ukraine

Objective: this article examines the role of the digital environment in the cultural adaptation of refugees and identifies key challenges and resources affecting their integration into host societies. It explores how digital tools, including online language and culture courses, educational and cultural platforms, social networks, online support groups, career counseling platforms, and mobile applications, support language acquisition, cultural familiarization, professional development, social networking, and psychological well-being.

Methodology: the study employs a qualitative, cultural-anthropological approach. Data were synthesized from scientific literature, case studies, and practical examples of digital interventions across countries. The analysis examines opportunities provided by digital technologies and barriers encountered by refugees, such as limited access to devices, unstable internet, insufficient digital literacy, language difficulties, information overload, and cultural irrelevance. The research emphasizes integrating digital tools with face-to-face mentoring, community engagement, and institutional support.

Results: digital platforms contribute to developing language, professional, and social skills, provide spaces for interaction and support, and help refugees navigate daily life in new cultural contexts. However, technological access, digital competence, and culturally relevant content remain challenges.

Innovativeness: the study offers a culturally informed, cross-national perspective on digital tools for refugee adaptation, emphasizing the interplay between online resources and human-centered support to foster resilience and socio-cultural negotiation.

Practical Significance: findings stress the importance of culturally sensitive digital strategies and cross-sector collaboration. Inclusive digital environments enhance language learning, professional development, social participation, and mental well-being while reducing social isolation and digital exclusion, highlighting conditions for the effective use of existing digital tools in refugee integration.

Key words: refugees, digital environment, cultural adaptation, online courses, digital platforms, mobile applications, social networks, integration, media literacy, cultural identity.

Стаття отримана 24.08.2025

Стаття прийнята 1.10.2025

Стаття опублікована 22.12.2025